

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Jana Passera, Mgr. Davida Hipšra, JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **H. A.,** zastoupeného JUDr. Jakubem Hájkem, advokátem se sídlem Václavské náměstí 832/19, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2010, čj. OAM-337/VL-18-P12-2009, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2011, čj. 4 Az 20/2010 - 30,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2011, čj. 4 Az 20/2010 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému advokátovi žalobce JUDr. Jakubovi Hájkovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 2880 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.

1. Rozhodnutím ze dne 14. 10. 2010, čj. OAM-337/VL-18-P12-2009, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o

azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

2. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 31. 3. 2011, čj. 4 Az 20/2010 - 30, zamítl.

3. Žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany v době, kdy končila platnost jeho pasu. Městskému soudu se proto postup žalobce jevil jako účelové zneužití institutu mezinárodní ochrany. Také podotkl, že žalobce nedoložil tvrzení, že se jeho rodiče pokoušeli platnost pasu prodloužit prostřednictvím ambasády Arménie.

4. Městský soud nepřisvědčil žalobní námitce, že se žalovaný dostatečně nevypořádal se všemi skutečnostmi a podklady, které měl k dispozici. Soud naopak shledal, že se žalovaný podrobně zabýval zákonnou úpravou základní vojenské služby v Arménii i postupem při zajištění branné povinnosti, a to v souvislosti se situací žalobce. Žalovaný podle městského soudu vážil možnost žalobce vykonat náhradní vojenskou službu s tím, že se o tuto možnost zřejmě ani nepokusil.

5. Dále městský soud uvedl, že ve správním řízení bylo nepochybně prokázáno, že žalobce nesplnil podmínky pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Výkon vojenské služby je podle soudu všeobecně považován za povinnost vyplývající ze státoobčanského vztahu, a vyžadování jejího plnění tak nelze považovat za pronásledování. Také přitakal žalovanému, že žalobci nehrozí žádný trest, neboť se dosud nedopustil žádného porušení zákona za nenastoupení základní vojenské služby. Ve vztahu k neuspokojivým poměrům v armádě soud poznamenal, že v Arménii existuje možnost vykonání základní vojenské služby náhradní formou, a že žalobce tuto alternativu zatím nevyužil. K žalobnímu tvrzení, že tato možnost je ovlivněna poskytnutím úplatku, soud uvedl, že toto nebylo z dostupných podkladů o zemi původu prokázáno.

6. V postupu žalovaného, který hodnotil možnost udělení azylu z humanitárních důvodů, neshledal městský soud žádné pochybení. Žalovaný posuzoval zdravotní stav žalobce i jeho dosavadní pobyt na území České republiky. Soud se s žalovaným ztotožnil, že v dané věci nebyly zjištěny ani důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny. Přitom podotkl, že ani sám žalobce netvrdil opak.

7. Podle názoru městského soudu žalobce nesplnil ani předpoklady pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Nespáchal totiž žádný trestný čin, pro který by byl stíhán a pro který by mu hrozilo nebezpečí vážné újmy. Ani případný trest za odmítnutí vojenské služby není absolutní. Dále soud upozornil, že je možné vykonat i náhradní vojenskou službu, přičemž žalobce se nepokusil svoji situaci řešit touto volbou. Podle obsahu správního spisu pak v Arménii neprobíhá mezinárodní nebo vnitřní ozbrojený konflikt, kdy situace mezi Arménií a Azerbajdžánem je sice napjatá, ale k vojenským střetům nedochází. Konečně soud neshledal podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14b zákona o azylu s tím, že žalobce tento důvod pro poskytnutí mezinárodní ochrany ani netvrdil.

8. Závěrem městský soud zdůraznil, že institut mezinárodní ochrany není prostředkem k legalizaci pobytu na území České republiky.

III.

9. Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodů, které podřadil § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

10. Stěžovatel spatřoval nezákonnost napadeného rozsudku v tom, že městský soud nesprávně posoudil rozhodné právní otázky, zejména pak „*otázku azylové relevance stěžovatelova příběhu.*“ Nesouhlasil přitom se závěrem městského soudu, že mu nehrozí nebezpečí vážné újmy, pokud odmítá výkon vojenské služby. Uvedl, že se soud důsledně nezabýval námitkami, že možnost vykonat základní vojenskou službu alternativním způsobem je toliko formální. Přitom zdůraznil, že právo nevykonávat vojenskou službu považuje Listina základních práv a svobod za základní lidské právo, které náleží nejen občanům České republiky, a že i judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESPL“) dospěla k závěru, že odmítnutí výkonu vojenské služby motivované hlubokým a upřímným náboženským vyznáním, svědomím jednotlivce či jiným přesvědčením, spadá pod ochranu čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). S odkazem na rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 7. 2011, *Bayatyan proti Arménii [GC]* (stížnost č. 23459/03) vyslovil, že Arménie právo na odmítnutí výkonu vojenské služby nerespektuje, a že úvaha soudu o možnosti vyhnout se pokojnou cestou vojenské službě byla mylná.

11. Stěžovatel dále namítal vady správního řízení spočívající v tom, že nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav zejména ve vztahu k dodržování lidských práv v Arménii. Konečně městskému soudu vytkl nedostatečné odůvodnění jeho rozhodnutí, jelikož z něj není jednoznačně zřejmé, proč nepovažoval za důvodnou argumentaci, že právo odmítnout výkon vojenské služby je ryze formální a jeho uplatnění zpravidla podmíněno poskytnutím úplatku.

IV.

12. Žalovaný navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost či její zamítnutí.

V.

13. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou (§ 104a s. ř. s.).

14. Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

15. Kasační stížnost je důvodná.

16. Nejvyšší správní soud přisvědčil městskému soudu, že v posuzované věci nebyly splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neuplatnil proti těmto závěrům soudu žádné konkrétní námitky, zdejší soud pouze v obecné rovině připomíná, že za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nelze bez dalšího považovat odmítání nástupu k

výkonu základní vojenské služby, která je ve státě původu povinná, zvláště není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženstvím (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 4/2004 - 49, veškerá rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Ze spisového materiálu je přitom zřejmé, že zde nejsou dány ani předpoklady pro aplikaci § 13 zákona o azylu, ani zde nebyly naplněny důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 tohoto zákona.

17. Stížní námitky týkající se existence hrozby nebezpečí vážné újmy však Nejvyšší správní soud posoudil jako důvodné, a to především ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. K problematice náhradní vojenské služby v Arménii zdejší soud zdůrazňuje, že pro úplné zjištění stavu věci nestačí informace, že v zemi původu byla přijata nová právní úprava, aniž by bylo známo, zda a jakým způsobem je uplatňována v praxi (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, čj. 2 Azs 100/2007 - 64). Otázka, zda je v Arménii skutečně možné zvolit alternativní formu vojenské služby, navíc vystupuje do popředí vzhledem k tomu, že stěžovatel v mezidobí od vydání rozsudku městského soudu do rozhodnutí o kasační stížnosti nabyl zletilosti, a tímto okamžikem tedy pro něj bezprostředně platí povinnost k nástupu vojenské služby. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že pravidlo obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s. se prolamuje, pokud je třeba použít právní normu požívající aplikační přednosti. Takovou normou je právě i čl. 3 Úmluvy, který upravuje závazek státu nevystavit žádnou osobu reálnému nebezpečí vážné újmy, tedy zásadu *non-refoulement* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, čj. 5 Azs 3/2011 - 131, a v jeho rámci citovanou judikaturu). Zdejší soud v posuzované věci považuje rovněž za významné, že podle zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 26. 1. 2007 jsou žadatelé o azyl po návratu do Arménie monitorováni a ve spojení s vyhýbáním se vojenské službě jim hrozí i trestní stíhání. Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo než přisvědčit také stížní námitce nedostatečně zjištěného skutkového stavu, a to v rozsahu, ve kterém městský soud opomněl, že je nezbytné zkoumat nejen teoretickou, ale i praktickou možnost vykonání vojenské služby alternativní formou.

18. V návaznosti na závěry vyslovené v předchozím bodě tohoto rozsudku shledal Nejvyšší správní soud důvodnou také stížní námitku, že se městský soud nedostatečně vypořádal s tvrzením stěžovatele ohledně faktické nemožnosti odmítnout výkon vojenské služby. Pokud městský soud odmítl předmětnou žalobní námitku s poukazem na to, že z dostupných podkladů o zemi původu nebylo tvrzení o nutném poskytnutí úplatku prokázáno, zdejší soud navíc v této souvislosti považuje za vhodné připomenout rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2006, čj. 4 Azs 210/2005 - 110, ve kterém tento soud konstatoval, že *„v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné zohlednit charakter země původu žadatele o azyl, způsob výkonu státní moci v ní, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mají vliv na naplnění důvodu pro udělení azylu, případně překážky vycestování. Je-li např. o zemi původu žadatele známo, že stav dodržování lidských práv je špatný, pak tyto skutečnosti musí správní orgán zohlednit v situaci důkazní nouze, a to ve prospěch žadatele o azyl.*“ K citované judikatuře Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že právní úprava účinná od 1. 9. 2006 nahradila ustanovení o překážkách vycestování institutem doplňkové ochrany.

19. S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti shledal Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu nezákonným, proto jej zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm městský soud rozhodne vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Městský soud zejména posoudí, zda skutkový stav, ze kterého žalovaný vycházel, nadále obstojí, a zda stěžovateli v případě návratu do země původu nehrozí nebezpečí vážné újmy, a nejsou tak naplněny důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. V novém rozhodnutí městský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti mezi účastníky (110 odst. 2 s. ř. s.).

20. Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát, v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovený advokát podal současně s doplněním kasační stížnosti vyúčtování za poskytnuté úkony právních služeb dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přičemž požadoval odměnu za dva úkony právní služby a náhradu hotových výdajů. Soud určil ustanovenému advokátovi dle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu odměnu ve výši 2100 Kč za jeden úkon právní služby (sepsání doplnění kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. d) této vyhlášky, dále ve smyslu § 13 odst. 3 advokátního tarifu také režijní paušál ve výši 300 Kč a daň z přidané hodnoty ve výši 20 % z přiznané odměny za zastupování, tj. 480 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení soud odměnu za zastupování nepřiznal, neboť ustanovený advokát netvrdil ani nedoložil, že by ve věci proběhla porada s klientem [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb.]. Nahlížení do spisu pak nepředstavuje samostatný úkon právní služby. Celkem tedy částka náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti činí 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. října 2011

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu